

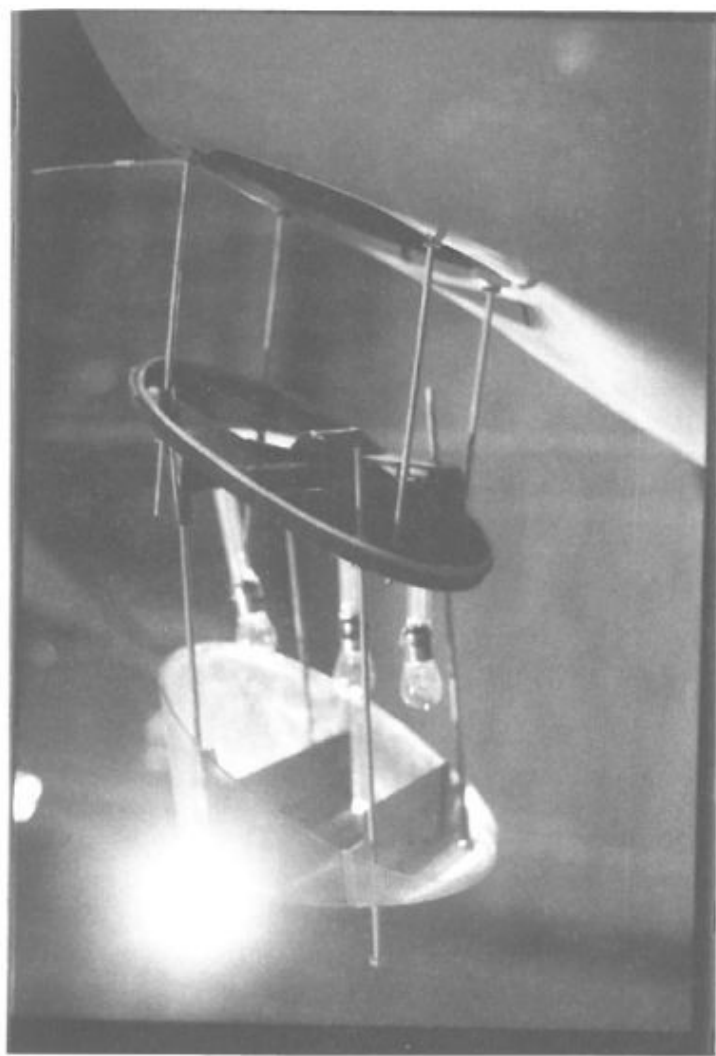
JOŽE
KOS
S
I
N
E

S
V
E
T
I
Š

UTRINJANJE

Kratka zgodba sem. Preberi me, potem me odloži in razmisli, kako sem dolg. In zakaj je moj hip podoben letom. Nočem biti zapleten, ničesar ne skrivam. Preprost sem kot paradoks – ga lahko doumeš? Smeh v meni je druga stran joka, jok druga stran smeha. Moje misli imajo obliko strnjenih izstrelkov vate. Iz vseh strani letijo vame, se znotraj strnejo in pospešijo, nato švignejo naprej v spremenjeni smeri ... in hkrati na prav poseben način ostanejo. Kot ustavljeni utrinki zvezd na nebesnem svodu so. Ko jih je mnogo, sploh ne opaziš več, kdaj prileti nova puščica svetlobe mednje.

Kajti jaz sem kratka zgodba. Preberi me, potem me odloži in ostani tu, pred sliko okrašenega neba, z mano.

SPANJE

Zvečer se odeneš v svojo pesem in ležeš v posteljo. Kmalu zatem se v temi izgubijo obrisi televizorja in rož ob oknu, ne vidiš več knjižnih polic ne nočne omarice, ne slišiš bitja stenske ure v sosednjem stanovanju in ne veš več za geste ljudi, ki si jih ta dan srečal. Zdaj se posvetiš samo svoji pesmi. Ves se pogrezneš vanjo, temeljito sežeš v njene labirinte in začneš samodejno gnesti njeno snov, jo prebirati in pregledovati, mečkati in gladiti, jo obdelovati od prvega do zadnjega vlakna. Pri tem se trudiš in sopihaš, premetavaš z enega na drugi konec postelje, momljaš, vzklikaš in si prigovarjaš, da moraš ta posel dobro opraviti. Vztrajno in zamaknjeno pretanjaš svojo pesem, jo obroblijaš, barvo loščiš, vezeš čipke vanjo, odvečne delce odstranjuješ, jo dišaviš, proti koncu noči hiteč preverjaš, ali si morebiti na kaj pozabil, še pred zoro vse poravnaš in pazljivo zložiš nazaj vase. Ko se prebudiš in skupaj s soncem vstaneš, je že vse nared, zato si pomaneš oči, opotekajoče stopiš do ogledala v kopalnici in si v njem ogledaš svoj osebni izdelek.

NI

Odklenem poštni nabiralnik in vidim, da je prazen. A v hodniku stanovanjskega bloka je temno in nisem povsem prepričan. Zato pogledam bolje, vendar še zmeraj ne opazim nič. Potem sežem vanj z roko in poskušam kaj otipati: razglednico, paketič, pismo, ovojni papirček bonbona, palčko od sladoleda, kak predmet ... karkoli pač. Prsti zadevajo ob kovinsko ohišje nabiralnika. A nekaj mi še zmeraj ne da miru in z baterijo, ki jo potegnem iz žepa, posvetim v temno škatlo. Natanko pregledam vse vogale, preverim, ali se morebiti ni kaj zataknilo za vratca, si ogledam pajčevino ob zgornjem levem robu ... Ugotovim le to, da je tudi pajek nekam odšel. Potem se zamislim, zaklenem nabiralnik in si polglasno rečem: "Hm, pa je res prazen."

PAT

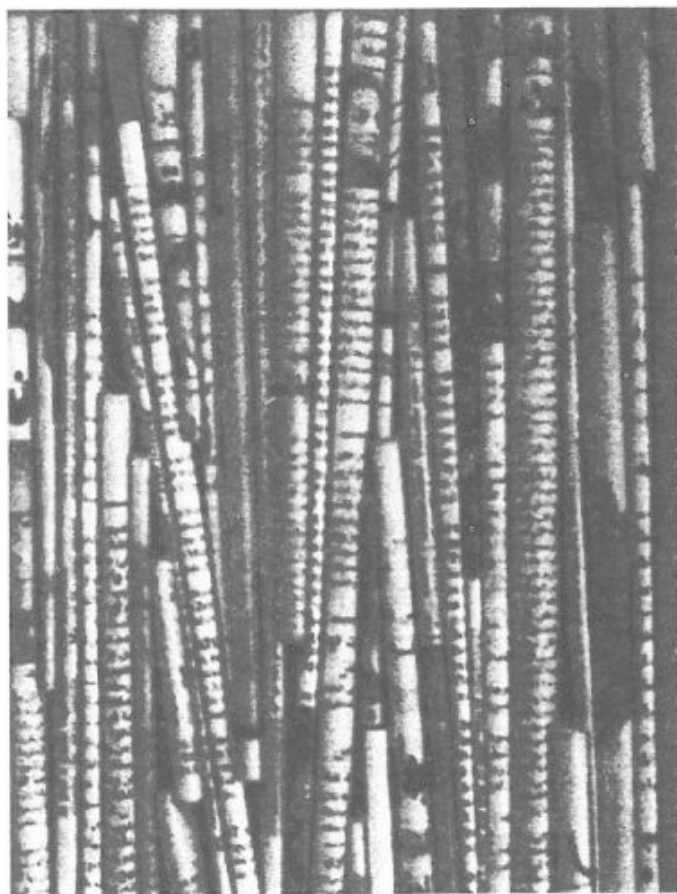
Bitka je končana. Vsi smo preživel. Hodimo po ulicah domačega mesta, se srečujemo, pozdravljamo in nasmihamo drug drugemu. Kažemo si prijazne obraze, čeprav so se nekdam med nami zgodile resne stvari. Čeprav nas je takrat bolelo in smo bili temačni in strti. Zato danes nočemo zastajati drug ob drugem, nočemo se več pomenkovati kot nekoč. Le narejene nasmeške si pošiljamo ob slučajnih srečanjih, pošiljamo čez kopnečo peno skupne preteklosti, nasmeške, polne zamolčanega spomina, zdaj, ko je že vse odločeno, zdaj, ko se nič več ne more spremeniti in bo vsak od nas ostal tam, kjer je, takšen, kakršen je, in s tistimi, s katerimi je.

POPRAVILO

Imaš samo en komplet zob, pa še tega ti najeda karies. Lepa reč! Zobozdravnica pa s svojim svedrom tudi ne vrta navzgor, temveč navzdol. Logična posledica obojega je, da so zobje tekom tvojega perspektivnega življenja čedalje krajši. Z vsakim tednom in mesecem imaš manj možnosti, da se boš nekega lepega dne z bisernim nasmehom, razpotegnjenim od enega do drugega ušesa, pojavil na reklamnem plakatu za novo zobno kremo.

Spočetka si zaradi vsega tega nejevoljen. Namrgodeno se skušaš izogniti prvim znakom panike, razmišljaš o mostičkih, kronah, zlatu in protezi, vadiš nov, šarmanten, bolj skrit nasmeh. In vse to ti celo pomaga, ti dviguje moralo, da si rečeš *ah, bo že!* Potem si predstavljaš, kako te bodo čez trideset ali štirideset let peljali na generalni remont. Boš precej razmajan, par kosti bo potrebno zamenjati, jih nekaj zategniti, očistiti vodni kamen iz slinavke, se s stepalnikom spraviti nad pljuča, kožo tu in tam malce pokrpati, spiliti očesa, mišice

napolniti z zračno tlačilko, prebeliti plešo ... Ampak ko boš prišel ven, boš izgledal kot nov. In s petletno garancijo v žepu! A ne samo to! Nad vse in čez vso ulico bodo izpod sončnih očal a la Michael Jackson sijali žarki tvojega zobovja, tega neoporečnega dentističnega čudeža, krasotije porcelana in žlahtnih kovin. Res, vsem tvojim vnukinjam bodo popadale dude iz ust, ko te bodo zagledale, verjemi!

PRABOLEČINA

Ali ti bo uspelo, da v tem življenju ne boš udaril prav nobenega človeka? Ali ga poškodoval, nemara celo ubil?! Toliko jeze je na voljo, toliko ostrih nožev. Vendar ni nujno, da te bo nekega večera temna postava počakala za vogalom in te napadla, kar tako, iz nerazložljivega sovraštva ali preprosto zato, ker obstajaš. Morda se ti res nikoli ne bo dogodilo, da bi se moral braniti, namreč prvinsko, kot krt pred kačo v gozdu. Vendar te lahko doleti drugače, v množici, ki stavka, med občinstvom na stadionu ali kot vojaka pri obrambi mesta. Ali nemara celo nehote, zaradi napake, recimo v avtu, s katerim zbiješ kolesarja, ob stroju, ki si ga pomotoma predčasno vključil, morda s kladivom, ki ti je ušlo iz roke, pa zaradi puške, ki se ti je po nerodnosti sprožila ... Priložnosti na pretek! Toda najnevarnejši je srd. In to, iz česar vstaja, črpa moč, iz česar sika in se skozi čas ohranja: prikrajšanost, odvzem, uničenje, prisila, vsakršne bolečine, bolečine tvoje, tvojih prednikov, vsaktere ... Da, najnevarnejši je bes, ta cesta dušnih strupov, ki jih vsi ti pred tabo niso znali speljati drugam kot v telo navideznega krivca. Jim boš sledil?

IZDELEK

Izdeluješ vrč. Iz gline ga gneteš, ga obliš na vretenu, poslikavaš z vzorci, žgeš v peči ... in ne veš, ali ga bo kdo hotel ali ne. Ne veš, ali bo komu dovolj všeč, da si ga bo vzel zase in iz njega pil. Tvoja bojazen se meša z delovno vnemo, ta z utrujenostjo in spet ta z gladom in novimi dvomi. Vendar nimaš druge izbire. Zatopljeno slediš samodejni veščini svojih rok in toku misli, ki te vodijo proč od vrča, v prostor delavnice, ven iz nje, do tvojega doma, dalje v širni svet ... in te potem znenada spet vrnejo na delovni stol, kjer se vnovič ujameš v korak s svojim upom, da bo nekega dne prišel neznanec, neki drug zemljan, pristopil in ti rekel: "Da, ta vrč mi je potreben."

PEARL HARBOR, 1993

Masato Nagase, a si pri pravi? Si res zmožen trezne presoje? Leta 1941 napadalec, ki v ranem jutru tebi nič meni nič spušča bombe na zasidrane ladje, petdeset let kasneje pa miroljubnež, ki v taistem pristanišču spušča bele golobe v zrak! Ali razumeš samega sebe, ali zmoreš neznosnost razlike v lastni glavi? Ti je jasna ta blaznost, ta neodpustljiva slepota? Včeraj črno, danes belo. Enkrat razboriti srditež, drugič dobrodušni veteran. In kaj jutri? Na katero neprištevno stran se bo jutri prevesil tvoj veleecenjeni um? V katero obnošeno obleko se bo takrat odel?

Masato Nagase, poslušaj moj nasvet! Vrni se v otroštvo in tam ostani! Igraj se v peskovniku do konca svojih dni! Kupčkaj in podiraj tortice, postavljaljaj in ruši gradove, uprizarjaljaj spopade med figuricami vojščakov, počni, kar ti pade na pamet. A naj te, za božjo voljo, nikdar ne popade želja, da bi odrastel in odšel z domačega dvorišča, da bi poslušal hujskajoče govore postrojenim množicam in potem motil mirna jutra v

pristaniščih, naj te nikoli ne preblisne namera, da bi z avionskimi propelerji paral šumenje oceana in z eksplozijami bomb preusmerjal pota, ki jih v podvodnih prostranstvih ubirajo ribe že tisočletja.

MARIBORSKA LITERARNA DRUŽBA
Zbirka Antares 21
Urednik: Marjan Pungartnik

Jože Kos Sine:
SVETIŠ

Napisano v letih 1990–1994,
dodelano v letu 2006

Uredil: Marjan Pungartnik
Spremna beseda: Bojana Kos Grabar
in Borut Gombač
Oblikovanje knjige: Tomaž Zupančič,
Marjan Pungartnik in Jože Kos Grabar
Oblikovanje ovitka: Jože Kos Grabar
Fotografija avtorja: Rasta Fašmon, 1992
Ostale fotografije: Tomaž Zupančič
Lektoriranje: Dora Roškar,
Mojca Alešovec in Marjan Pungartnik
Izdala: Mariborska literarna družba
kot svojo 211. publikacijo
Sozaložnik: Subkulturni azil,
zavod za umetniško produkcijo
in založništvo, Maribor
(Knjižna zbirka Frontier)
Tisk: Grafiti studio d.o.o.
v decembru-grudnu 2010
Naklada: 300 izvodov
Priporočena cena: 10,00 EUR

KNJIGA

KRATKIH

ZGOD

mld

antares 21

SubKULTURNI
A Z I L

ISBN 978-961-6483-50-6

9 789616 483506